

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2010. december 9.*

A C-300/09. és C-301/09. sz. egyesített ügyekben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmek tárgyában, amelyeket a Raad van State (Hollandia) a Bírósághoz 2009. július 30-án érkezett, 2009. július 24-i határozataival terjesztett elő az előtte

a **Staatssecretaris van Justitie**

és

F. Toprak (C-300/09),

I. Oguz (C-301/09),

között folyamatban lévő eljárásokban,

* Az eljárás nyelve: holland.

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: J. N. Cunha Rodrigues tanácselnök, A. Rosas, U. Löhmus, A. Ó Caoimh és P. Lindh (előadó) bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,
hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a holland kormány képviselőjében C. M. Wissels és B. Koopman, meghatalmazotti minőségben,
- a dán kormány képviselőjében V. Pasternak Jørgensen és R. Holdgaard, meghatalmazotti minőségben,
- a német kormány képviselőjében M. Lumma és N. Graf Vitzthum, meghatalmazotti minőségben,

- az Európai Bizottság képviselőjében G. Rozet és M. van Beek, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügyek elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

- ¹ Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek a társulás fejlesztéséről szóló, 1980. szeptember 19-i 1/80 társulási tanácsi határozat (a továbbiakban: 1/80 határozat) 13. cikkének értelmezésére irányulnak. A Társulási Tanácsot az Európai Gazdasági Közösség és Törökország közötti társulás létrehozásáról szóló, egyrészről a Török Köztársaság, másrészről az EGK tagállamai és a Közösség által 1963. szeptember 12-én Ankarában aláírt, a Közösség nevében az 1963. december 23-i 64/732/EGK tanácsi határozattal (HL 1964. 217., 3685. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 11. kötet, 10. o., a továbbiakban: EGK–Törökország társulási megállapodás) megkötött, jóváhagyott és megerősített megállapodás létesítette.
- ² E kérelmeket a C-300/09. sz. ügyben F. Toprak, a C-301/09. sz. ügyben pedig I. Oguz és a Staatssecretaris van Justitie (igazságügyi államtitkár) között, határozott időre szóló tartózkodási engedélyük módosításának az utóbbi általi megtagadása miatt folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós szabályozás

A társulási megállapodás

- 3 A társulási megállapodás 2. cikkének (1) bekezdése értelmében annak célja a Szerződő Felek közötti kereskedelmi és gazdasági kapcsolatok folyamatos és kiegyensúlyozott megerősítésének elősegítése, beleértve a munkaerő tárgykörét is, a munkavállalók szabad mozgásának fokozatos megvalósítása által, a letelepedés szabadságára és a szolgáltatások szabad mozgására vonatkozó korlátozások megszüntetése révén, a török állampolgárok életszínvonalának javítása és a Török Köztársaságnak a Közösséghez történő későbbi csatlakozásának megkönnyítése érdekében.

Az 1/80 határozat

- 4 Az 1/80 határozat 6. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A családtagok szabad munkavállalásra való jogosultságáról szóló 7. cikk sérelme nélkül, valamely tagállam rendes munkaerőpiacához tartozó török munkavállaló ebben a tagállamban:

- egy év rendes foglalkoztatás után jogosult arra, hogy munkavállalási engedélyét ugyanannál a munkáltatónál megújítsa, amennyiben munkahellyel rendelkezik;

- három év rendes foglalkoztatás után – és a Közösség tagállamai munkavállalóinak biztosítandó elsőbbségre is figyelemmel – jogosult arra, hogy ugyanazon foglalkozás vonatkozásában a választása szerinti munkáltatónál pályázzon rendes feltételek mellett e tagállam munkaügyi hatóságánál bejelentett állásajánlatra;

- négy év rendes foglalkoztatás után jogosult a választása szerinti bármely munkaviszonyban történő munkavállalásra.” [nem hivatalos fordítás]

5 Az említett határozat 13. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A Közösség tagállamai és Törökország nem vezethetnek be új korlátozásokat a területükön jogszerűen tartózkodó és munkát vállaló munkavállalók és családtagjaik tartózkodási és munkavállalási feltételeire vonatkozóan.” [nem hivatalos fordítás]

A kiegészítő jegyzőkönyv

6 A Brüsszelben 1970. november 23-án aláírt – a Közösség nevében az 1972. december 19-i 2760/72/EGK tanácsi rendelettel (HL L 293., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 11. kötet, 41. o.) megkötött, jóváhagyott és megerősített – kiegészítő jegyzőkönyv (a továbbiakban: kiegészítő jegyzőkönyv) a 62. cikke szerint a társulási megállapodás szerves részét képezi.

- 7 A kiegészítő jegyzőkönyv 41. cikke (1) bekezdésének a szövege a következő:

„A Szerződő Felek tartózkodnak attól, hogy egymás között új korlátozásokat vezessenek be a letelepedési joggal és a szolgáltatásnyújtás szabadságával kapcsolatban.”

A nemzeti szabályozás

- 8 1980. december 1-jén a külföldiek Hollandiába történő beutazását és ott-tartózkodását az 1967. január 1-jén hatályba lépett, a külföldiekről szóló törvény (Vreemdelingenwet, Stbl. 1965., 40. sz.), valamint a külföldiekről szóló végrehajtási rendelet (Vreemdelingenbesluit) és a külföldiekről szóló 1966. évi körlevél (Vreemdelingencirculaire 1966) szabályozta.
- 9 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokból kitűnik, hogy az 1980. december 1-jén alkalmazandó rendszer a következő volt.
- 10 Az a külföldi, akinek határozatlan időre szóló tartózkodási joggal rendelkező személyllyel kötött házassága legalább három évig fennállt, továbbá Hollandiában három évig tartózkodott, és „házastársnál való tartózkodás” feltételéhez kötött tartózkodási engedéllyel rendelkezett, főszabály szerint – a házassági életközösség megszűnése ellenére – önálló tartózkodási engedélyt igényelhetett. Az ilyen engedély megadását azonban meg lehetett tagadni, ha a külföldi nem rendelkezett elegendő megélhetési eszközökkel. Egyébiránt kivételesen ilyen engedélyt nyomós humanitárius okokból vagy abban az esetben lehetett megadni, ha a külföldi által végzett tevékenység a Holland Királyság alapvető érdekeit szolgálta.

- 11 A külföldiekről szóló, 1982-ben elfogadott körlevél (a továbbiakban: 1982. évi körlevél) 1983. február 1-jei hatállyal ezt a rendszert két szempontból módosította. Először is a házassági életközösség megszűnését vagy a házasság felbontását megelőző hollandiai tartózkodás időtartamát – amely három év volt – egy évre csökkentette. Másodszer pedig a megélhetési eszközök hiányára csak abban az esetben lehetett hivatkozni a külföldi állampolgárral szemben, ha a hatáskörrel rendelkező hatóságok kötelezheték a munkaerőpiacon való rendelkezésre állásra.

- 12 2001. április 1-jén hatályba lépett a külföldiekről szóló törvény átfogó újraszabályozásáról szóló, 2000. november 23-i törvény (Wet van 23 november 2000 tot algehele herziening van de Vreemdelingenwet, Stb. 2000, n° 495). Ezt a törvényt kiegészítette a külföldiekről szóló, 2000-ben elfogadott rendelet (Vreemdelingenbesluit 2000, Stb. 2000, n° 497, a továbbiakban: 2000. évi Vb), valamint a külföldiekről szóló, szintén az említett évben elfogadott körlevél (Vreemdelingencirculaire 2000, a továbbiakban: 2000. évi körlevél).

- 13 A 2000. évi Vb és a 2000. évi körlevél 2001. április 1-jei hatálybalépésével az 1982-ben bevezetett módosítások hatályukat veszítették, az önálló tartózkodási engedélyek megszerzésére vonatkozóan 1980. december 1-jével előírt feltételeket pedig visszaállították.

- 14 A 2000. évi Vb 9. cikkének (6) bekezdése alapján azonban átmeneti szabályokat írtak elő azokra a külföldiekre, akik 2000. december 11. előtt házasságuk okán tartózkodási engedélyt szereztek. E szabályok értelmében, abban az esetben, ha a külföldi állampolgár a házassági életközösség megszűnését vagy a házasság felbontását megelőzően legalább három évig fennálló házasságon alapuló tartózkodási engedéllyel rendelkezett legalább egy éven keresztül, úgy a külföldi számára a „munkavállalóként vagy önálló vállalkozóként végezhető tevékenység keresésének és végzésének” feltételéhez kötött tartózkodási engedély adható.

Az alapeljárások és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

A Toprak-ügy (C-300/09. sz. ügy)

- 15 F. Toprak, török állampolgár holland állampolgárral kötött házasságot 2001. június 14-én. 2002. május 21-én ideiglenes tartózkodási engedéllyel lépett be Hollandiába, amelyet a „házastársnál való tartózkodás céljából” megjegyzéssel ellátott, határozott időre szóló tartózkodási engedély váltott fel, amelynek érvényességi idejét 2006. szeptember 24-ig meghosszabbították.
- 16 Az F. Toprak és házastársa között létrejött házassági életközösség 2004. április 12-én – azaz a házasság megkötésétől számított három éven belül – ténylegesen megszűnt, a házasságot pedig 2004. december 30-án – azaz a házasság megkötésétől számított három év elteltével – felbontották. Következésképpen F. Toprak – Hollandiába való belépésének időpontja és házassági életközössége tényleges megszűnésének időpontja között – kevesebb mint három évet tartózkodott házastársánál Hollandiában.
- 17 A házasság felbontását követően F. Toprak több kérelmet nyújtott be a „házastársnál való tartózkodás” megjegyzés „munkavállalóként történő munkavégzés” megjegyzésre való módosítása, valamint a határozott időre szóló tartózkodási engedély meghosszabbítása iránt.
- 18 F. Toprak kérelmeit a hatáskörrel rendelkező miniszter azzal az indokolással utasította el, hogy házassági életközösségének tényleges megszűnése óta már nem felelt meg a házastársnál való tartózkodás feltételének. Ezenfelül, F. Toprak – jóllehet dolgozott Hollandiában –, azt sem bizonyította megfelelően, hogy az említett időpontban teljesítette azokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik, hogy az 1/80 határozat 6. cikkének (1) bekezdése alapján munkavállalóként történő munkavégzés érdekében

tartózkodási engedélyt szerezzen. Különösen azt nem bizonyította, hogy egy évig dolgozott ugyanannál a munkáltatónál, sem azt, hogy ez utóbbi hajlandó lett volna fenntartani ezt a munkajogviszonyt. Munkavállalóként történő munkavégzése egyebekben nem szolgálja a Holland Királyság alapvető érdekeit.

- 19 F. Toprak felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Staatssecretaris van Justitiéhez. Ez utóbbi azonban ezt a kérelmet mint megalapozatlant elutasította.
- 20 F. Toprak ekkor a Rechtbank 's-Gravenhagehoz fordult. Ez a bíróság úgy vélte, hogy a korábbi enyhítést követően az F. Toprakhoz hasonló személyekkel szemben folytatott politika szigorítása az 1/80 határozat 13. cikke szerinti „új korlátozást” képez. Következésképpen a keresetnek helyt adott, megsemmisítette a Staatssecretaris van Justitie elutasításáról szóló határozatát, és ez utóbbit új határozat elfogadására utasította. A Staatssecretaris van Justitie az ítélettel szemben fellebbezéssel élt a Raad van State előtt.

Az C-301/09. sz. Oguz-ügy

- 21 I. Oguz török állampolgár, aki Hollandiában való, határozatlan időre szóló tartózkodási engedéllyel rendelkező török állampolgárral kötött házasságot. Házasságkötésükre 2002. augusztus 12-én került sor. I. Oguz – egy évvel később Hollandiába történt belépését követően – „házastársnál való tartózkodás” feltételéhez kötött, határozott időre szóló tartózkodási engedélyt szerzett, amelynek érvényességét 2009 augusztusáig meghosszabbították.

- 22 Az I. Oguz és házastársa közötti házassági életközösség 2005. október 16-án ténylegesen megszűnt, a házasságot pedig 2006. július 21-én felbontották, azaz mindkét helyzet házasságkötésük után több mint három évvel következett be. I. Oguz azonban – 2003-ban Hollandiába történt belépésének időpontja és házassági életközössége tényleges megszűnésének időpontja között – kevesebb mint három évig tartózkodott házastársánál Hollandiában.
- 23 2006. április 12-én I. Oguz kérelmet nyújtott be – „házastársnál való tartózkodás” megjegyzést tartalmazó – tartózkodási engedélyének megadásához kapcsolódó fel-tétel módosítása iránt, hogy az immár a „munkavállalóként történő munkavégzés” megjegyzést tartalmazza. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy I. Oguz 2004. április 1-je és október 1-je közötti időre szóló munkaszerződést kötött egy munkáltatóval, hogy 2005. október 16-tól másik munkáltatónál dolgozott, valamint hogy 2006. február 1-jétől egy harmadik munkáltató alkalmazta.
- 24 I. Oguznak a határozott időre szóló tartózkodási engedély módosítására irányuló kérelmét a hatáskörrel rendelkező miniszter több határozatával azzal az indokolással utasította el, hogy házassági életközösségének tényleges megszűnése óta már nem felelt meg a „házastársnál való tartózkodás” feltételének, amelytől tartózkodási enge-délyének megadását függővé tették. Ezenfelül, I. Oguz nem bizonyította megfelelően, hogy az 1/80 határozat 6. cikkének (1) bekezdése alapján munkavállalóként történő munkavégzés érdekében tartózkodási engedélyt igényelhet. Különösen azt nem bi-zonyította, hogy egy évig dolgozott ugyanannál a munkáltatónál, sem azt, hogy ez utóbbi hajlandó lett volna fenntartani ezt a munkaviszonyt. Munkavállalóként történő munkavégzése egyebekben nem szolgálja a Holland Királyság alapvető érdekeit.
- 25 I. Oguz felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Staatssecretaris van Justitiéhez, amely I. Oguz kifogását megalapozatlannak tartotta.

- 26 A Staatssecretaris van Justitie különösen azzal érvelt, hogy I. Oguz a 2000. évi Vb 9. cikkének (6) bekezdésén alapuló átmeneti rendelkezések értelmében azért nem igényelhet tartózkodási engedélyt, mert tartózkodási engedélyét nem 2000. december 11. előtt adták meg.
- 27 I. Oguz a Rechtbank 's-Gravenhagéhoz fordult. Ez a bíróság úgy vélte, hogy a Staatssecretaris van Justitie tévesen támaszkodott a 2000. évi Vb 9. cikkének (6) bekezdésére, holott az 1983-tól követett politikát kellett volna alkalmaznia. I. Oguz keresetének helyt adott, és kimondta, hogy – a török állampolgárokkal szemben alkalmazott enyhébb rendszert követően – a vele szemben a Staatssecretaris van Justitie által alkalmazott szigorúbb rendszer az 1/80 határozat 13. cikkével ellentétes „új korlátozást” képez. Következésképpen megsemmisítette a Staatssecretaris van Justitie határozatait, és ez utóbbit új határozat elfogadására utasította. A Staatssecretaris van Justitie az ítélettel szemben fellebbezéssel élt a Raad van State előtt.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 28 E körülmények között a Raad van State az eljárás felfüggesztéséről határozott, és előzetes döntéshozatal céljából mindkét ügyben a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni az 1/80 határozat 13. cikkét, hogy az e rendelkezés értelmében vett új korlátozás fogalmába bele kell érteni az 1980. december 1-jét követően hatályba lépett olyan rendelkezéshez képest bevezetett szigorítást is, amely rendelkezés az 1980. december 1-jén hatályos rendelkezés enyhítését írta elő, amennyiben ez a szigorítás nem jelent az 1980. december 1-jén hatályos rendelkezéshez képest szigorítást?”

- 29 A Bíróság elnöke 2009. október 2-i végzésével az írásbeli és a szóbeli szakasz lefolytatása, valamint az ítélet meghozatala céljából elrendelte a C-300/09. sz. és a C-301/09. sz. ügyek egyesítését.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

Előzetes észrevétel

- 30 Előzetesen meg kell állapítani, hogy az 1/80 határozat 13. cikke nemcsak törvényekben vagy rendeletekben, hanem olyan körlevélben szereplő rendelkezésekre is alkalmazható, amely körlevél annak módját határozza meg, ahogyan az érintett kormány a jogot alkalmazni kívánja.
- 31 Az említett 13. cikk ugyanis a tagállamok által bevezetett korlátozásokkal foglalkozik, anélkül hogy meghatározná az ilyen korlátozásokat bevezető jogi aktusok jellegét.
- 32 A Bíróság – a C-398/06. sz., Bizottság kontra Hollandia ügyben 2008. április 10-én hozott ítéletben – az alapeljárásbelihez hasonló, a külföldiekről szóló körlevél jogszerűségét vizsgálta a személyek szabad mozgására vonatkozó másodlagos uniós jog tükrében. Akkor a Bíróság kimondta, hogy az említett körlevél ellentétes ezzel a joggal.
- 33 Nem vitatott, hogy – a fent hivatkozott, Bizottság kontra Hollandia ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló ügyben szóban forgó körlevélhez hasonlóan – az 1982. és a 2000. évi körlevél hatálya kiterjed az érintett külföldiekre, köztük a török állampolgárokra.

- 34 Következésképpen az 1/80 határozat 13. cikke alkalmazható az ilyen körlevelek rendelkezéseire.

A Bíróság válasza

- 35 Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy a tartózkodási engedély – F. Toprakhoz és I. Oguzhoz hasonló – török munkavállalók általi megszerzésére vonatkozó nemzeti rendelkezéssel kapcsolatban az 1/80 határozat 13. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy az e cikk értelmében vett „új korlátozást” képez az 1980. december 1-jét követően hatályba lépett olyan rendelkezéshez képest bevezetett szigorítás, amely rendelkezés az 1980. december 1-jén hatályos rendelkezés enyhítését írta elő, még akkor is, ha az 1980. december 1-jén hatályos rendelkezésből eredő feltételekhez képest ez a szigorítás nem nehezíti az említett engedély megszerzésére vonatkozó feltételeket.
- 36 A Raad van State által előterjesztett kérdés tehát alapvetően az 1/80 határozat 13. cikke szerinti valamely új korlátozás fennállásának vizsgálata céljából releváns időpont meghatározására vonatkozik.
- 37 Jóllehet a holland kormány nem vitatja, hogy F. Toprak és I. Oguz dolgozott Hollandiában, fenntartja, hogy ezt a kérdést nem kell megválaszolni, mivel az 1/80 határozat 13. cikkét a jelen ügyben azért nem kell alkalmazni, mert az alapügyben szereplő rendszer nem az e cikkben említett török munkavállalók munkavállalási feltételeire, hanem a külföldi házastársak családegyesítéshez való jogára vonatkozik.

- 38 A kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdés megválaszolása előtt – adott esetben – ezt az érvet kell megvizsgálni.
- 39 A holland kormány ugyanis kifejti, hogy három éve fennálló házasság és az e házasságra figyelemmel biztosított, ugyanilyen időtartamú hollandiai tartózkodás után, a külföldi állampolgár főszabály szerint – a házastársánál való tartózkodással kapcsolatos feltétel nélküli – önálló tartózkodási engedélyre jogosult. Amennyiben azonban a családegyesítés szükségessége a házassági életközösség megszűnése miatt e három év letelte előtt már nem áll fenn, ez – főszabály szerint – megszünteti a tartózkodási jogot. Ez a rendszer nem a munkavállalókra vonatkozik, ekként pedig az 1/80 határozat 13. cikkét nem kell alkalmazni. A török állampolgároknak – amennyiben a házassági életközösség e három év során szűnt meg – a szóban forgó rendszer alapján már nincs tartózkodási joguk, és csak az 1/80 határozat 6. cikkére alapíthatnák ezt a jogot akkor, ha megfelelnek az ugyanazon munkáltatónál meglévő munkaviszony szabályszerű voltára vonatkozóan az e cikkben előírt feltételnek.
- 40 E tekintetben az említett rendszer természetesen nem közvetlenül a külföldi munkavállalókra, hanem a Hollandiában határozatlan időre szóló tartózkodási joggal rendelkező személyekkel házasságot kötött külföldi állampolgárookra vonatkozik.
- 41 Az ehhez hasonló rendszernek azonban lehetnek hatásai a külföldi munkavállalókra – különösen a török munkavállalókra – nézve, mivel az a házastársnál való tartózkodástól függetlenül határozza meg az önálló tartózkodási engedély megadásának feltételeit.
- 42 Az iratokból ugyanis kitűnik, hogy az említett engedély megadását illetően 2001. április 1-jétől megváltozott a Hollandiában határozatlan időre szóló tartózkodási joggal rendelkező személyekkel – különösen holland állampolgárokkal – házasságot kötött török munkavállalók helyzete. Az említett időpont óta – és az 1983. február 1-jétől

fennálló helyzettel ellentétben – ezekre a munkavállalókra ismételten vonatkozik a házastársuknál e tagállamban három éven keresztül tartózkodással kapcsolatos feltétel.

- 43 A Bíróság már ítélezett a tartózkodási engedély török állampolgárok részére történő megadásával kapcsolatos feltételeknek a kiegészítő jegyzőkönyv 41. cikkének (1) bekezdésében és az 1/80 határozat 13. cikkében szereplő „standstill” szabályok tekintetében történő módosításairól. A Bíróság kimondta, hogy a kiegészítő jegyzőkönyv 41. cikkének (1) bekezdése szerinti „új korlátozást” képez a szolgáltatásnyújtással kapcsolatos bizonyos tevékenységek Németországban történő gyakorlásra jogosító vízummal rendelkezésre vonatkozó azon kötelezettség bevezetése, amely a kiegészítő jegyzőkönyv hatálybalépésekor még nem létezett (a C-228/06. sz., Soysal és Savatli ügyben 2009. február 19-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-1031. o.] 57. pontja). A Bíróság azt is kimondta, hogy az 1/80 határozat 13. cikkében megtiltott korlátozást képez a valamely tartózkodási engedély megadására vonatkozó, a tagállami állampolgárokra alkalmazottakhoz képest aránytalan összegű illeték bevezetése (a C-242/06. sz. Sahin-ügyben 2009. szeptember 17-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-8465. o.] 74. pontja).
- 44 A jelen ügyekben az alapügyben szereplő holland szabályozás bizonyos tartózkodási engedélyek megadásával kapcsolatos feltételek módosítását is magában foglalja. Amennyiben ezek a módosítások érintik az F. Toprakhoz és az I. Oguzhoz hasonló török munkavállalók helyzetét, úgy meg kell állapítani, hogy az ehhez hasonló rendszer az 1/80 határozat 13. cikkének hatálya alá tartozik.
- 45 Semmilyen módon nem akadályozza az említett 13. cikk alkalmazását az a körülmény, hogy az érintett munkavállalók már nem integrálódnak a hollandiai munkaerőpiacra, tehát nem felelnek meg az 1/80 határozat 6. cikkének (1) bekezdésében előírt feltételeknek. A Bíróság korábban már kimondta, hogy az 1/80 határozat 13. cikkében szereplő „standstill” szabály nem arra irányul, hogy egy tagállam munkaerőpiacára már integrálódott török állampolgárokat védje, hanem az a célja, hogy éppen azokra a török állampolgárokra vonatkozzon, akik az e határozat 6. cikkének (1) bekezdése alapján még nem rendelkeznek munkavállalási és ezzel összefüggő tartózkodási joggal (lásd a C-317/01. és C-369/01. sz., Abatay és társai egyesített ügyekben 2003. október

21-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-12301. o.] 83. pontját, valamint a C-92/07. sz., Bizottság kontra Hollandia ügyben 2010. április 29-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-3683. o.] 45. pontját).

- 46 Következésképpen el kell utasítani a holland kormány azon érvelését, amely szerint az 1/80 határozat 13. cikke azért nem alkalmazható az alapügyben szereplő rendszerre, mert az nem az e cikkben említett török munkavállalók munkavállalási feltételeire, hanem a külföldi házastársak családgyejesítéshez való jogára vonatkozik.
- 47 Ezért meg kell vizsgálni az 1/80 határozat 13. cikke szerinti „új korlátozás” fennállásának elemzése céljából figyelembe veendő időpontot.
- 48 A holland, a dán, valamint a német kormány úgy véli, hogy kizárólag az 1980. december 1-jei időpont releváns annak igazolásához, hogy valamely jogszabály vagy meghatározott politika megnehezíti-e a török munkavállalók helyzetét. Nem kell figyelembe venni azokat a későbbi módosításokat, amelyek e munkavállalók számára kedvezőbbek lennének.
- 49 Meg kell állapítani, hogy – mivel az 1/80 határozat 13. cikke nem tartalmaz semmilyen meghatározott időpontot arra vonatkozóan, hogy a „standstill” szabályt mikortól kell alkalmazni – az e cikk szerinti „új korlátozások” fennállása azon szöveg hatálybalépésének időpontjához – jelen esetben az 1/80 határozat hatálybalépésének időpontjához – képest ítélt meg, amelybe az illeszkedik. A Bíróságnak egyébként már több alkalommal nyílt lehetősége erre a kiindulási pontra hivatkozni. Ily módon a fent hivatkozott C-92/07. sz., Bizottság kontra Hollandia ügyben 2010. április 29-én hozott ítélet 49. pontjában a Bíróság kimondta, hogy az 1/80 határozat 13. cikkével ellentétes az említett határozatnak a Hollandiában történő hatálybalépését követően a munkavállalók szabad mozgásának a gyakorlásával kapcsolatos minden új korlátozásnak a holland szabályozásban való bevezetése (lásd még különösen a fent hivatkozott Abatay és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 74. pontját, valamint a fent

hivatkozott Sahin-ügyben hozott ítélet 63. pontját; analógia útján a kiegészítő jegyzőkönyv 41. cikkének (1) bekezdésében szereplő „standstill” szabályt illetően lásd a fent hivatkozott Abatay és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 66. pontját, valamint a fent hivatkozott Soysal és Savatli ügyben hozott ítélet 47. pontját).

- 50 Ebből azonban nem következik, hogy csak ez az időpont a releváns.
- 51 Az „új korlátozások” kifejezés terjedelmének meghatározásához az 1/80 határozat 13. cikkével elérni kívánt célkitűzésre kell hivatkozni.
- 52 A fent hivatkozott Abatay és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 72. pontjában a Bíróság kimondta, hogy az 1/80 határozat 13. cikkében és a kiegészítő jegyzőkönyv 41. cikkének (1) bekezdésében szereplő „standstill” szabályok a munkavállalók szabad mozgása, a letelepedési jog, illetve a szolgáltatásnyújtás szabadsága fokozatos megvalósításának kedvező feltételek megteremtéséből álló, azonos célkitűzés elérését szolgálják azáltal, hogy azzal a céllal tiltják meg a nemzeti hatóságok számára, hogy az említett szabadságokkal szemben újabb akadályokat vezessenek be, hogy ne nehezítsék meg az említett szabadságoknak a tagállamok és a Török Köztársaság közötti fokozatos megvalósítását.
- 53 A C-16/05. sz., Tum és Dari ügyben 2007. szeptember 20-án hozott ítélet (EBHT 2007., I-7415. o.) 61. pontjában a Bíróság a kiegészítő jegyzőkönyv 41. cikkének (1) bekezdését illetően hozzáfűzte, hogy ez a rendelkezés a letelepedési szabadság fokozatos megvalósításának kedvező feltételek megteremtésére irányul azon, a nemzeti hatóságoknak szóló abszolút tilalom révén, hogy e szabadság gyakorlásának bármilyen új, egy adott időpontban fennálló feltételeit súlyosbító akadályát vezessék be.

- 54 Az elérni kívánt célkitűzést illetően a kiegészítő jegyzőkönyv 41. cikkének és az 1/80 határozat 13. cikkének értelmezési konvergenciája tekintetében meg kell állapítani, hogy az említett 13. cikkben szereplő „standstill” kötelezettség terjedelme – analóg módon – magában foglalja a munkavállalók szabad mozgásának gyakorlásával szemben bármilyen új, egy adott időpontban fennálló feltételeket súlyosbító akadályt.
- 55 Fontos tehát annak biztosítása, hogy a tagállamok ne térjenek el az elérni kívánt célkitűzéstől azáltal, hogy visszatérnek az 1/80 határozat területükön történt hatálybalépését követően a török munkavállalók szabad mozgása érdekében elfogadott rendelkezésekhez.
- 56 Következésképpen – az alapügyben szereplőkhöz hasonló esetekben –, az új szabályok elfogadásának időpontja az az időpont, amelytől kezdve értékelni kell azt, hogy az ilyen rendelkezések bevezetése „új korlátozásokat” eredményez-e.
- 57 Ez az értelmezés az uniós jog más területein – különösen a tagállamok forgalmi adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról – közös hozzáadottértékadó-rendszer: egységes adóalap-megállapításról szóló, 1977. május 17-i 77/388/EGK hatodik tanácsi irányelvben (HL L 145., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 23. o.; a továbbiakban: hatodik irányelv) kimondott hozzáadottérték-adó levonásához való jog és a tőke szabad mozgása területén – meglévő „standstill” szabályok értelmezése tekintetében a Bíróság által alkalmazott irányt követi.
- 58 A hozzáadottérték-adót illetően a Bíróság kimondta, hogy a nemzeti szabályozás sérti a hatodik irányelv 17. cikkének (6) bekezdésében szereplő „standstill” szabályt, ha azzal jár, hogy ezen irányelv hatálybalépését követően bővíti a meglévő kizárások alkalmazási körét, és így módon eltávolodik az említett irányelv céljától. A Bíróság megállapította, hogy ez vonatkozik a hatodik irányelv hatálybalépését követően eszközölt

bármely olyan módosításra, amely kiterjeszti az e módosítást közvetlenül megelőzően meglévő kizárások hatályát. E tekintetben csekély jelentősége van annak, hogy a módosítás nem terjeszti ki az ezen irányelv hatálybalépésekor alkalmazott kizárások hatályát (lásd a C-40/00. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2001. június 14-én hozott ítélet [EBHT 2001., I-4539. o.] 17–19. pontját).

- 59 A Bíróság hasonló ítéletet hozott a tőke szabad mozgása területén az EK 57. cikk (1) bekezdésében előírt kivételt illetően, amely lehetővé teszi a nemzeti jogrendben 1993. december 31-én hatályban lévő, a harmadik országokba irányuló vagy onnan származó tőkemozgás tekintetében elfogadott egyes korlátozások fenntartását. A Bíróság úgy vélte, hogy az említett cikkben szereplő időpontban – azaz 1993. december 31-én – hatályban lévő korlátozás fogalma azt feltételezi, hogy az a jogi keret, amelybe a kérdéses korlátozás illeszkedik, az érintett tagállam jogrendjének az említett időpont óta folyamatosan a részét képezi. A Bíróság hozzáfűzte, hogy amennyiben ez másként lenne, a tagállamok bármely időpontban ismét bevezethetnék azokat a harmadik országokba irányuló vagy onnan származó tőkemozgás tekintetében elfogadott korlátozásokat, amelyek 1993. december 31-én a nemzeti jogrendben hatályban voltak, de amelyek hatálytalanná váltak. Ily módon a Bíróság megállapította, hogy a kivétel nem foglalja magában azt a rendelkezést, amely olyan akadályt vezet be újból, amely a korábbi jog hatályon kívül helyezését követően már nem létezett (a C-101/05. sz. A-ügyben 2007. december 18-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-11531. o.] 48. és 49. pontja).
- 60 Ennélfogva úgy kell tekinteni, hogy valamely tagállam – akkor, ha az 1/80 határozatnak az érintett területen történt hatálybalépése óta elfogadott rendelkezések hatálya alatt a török munkavállalókra a tartózkodási engedély megszerzése tekintetében alkalmazandó feltételeket a korábban rájuk alkalmazandó feltételekhez képest megnehezítő rendelkezéseket fogad el – az e határozat 13. cikke szerinti „új korlátozásokat” vezet be.
- 61 Az alapügyben szereplőkhöz hasonló helyzetekben a nemzeti bíróság feladata megvizsgálni azt, hogy – az 1982. évi körlevélre figyelemmel – a 2000. évi körlevél

megnehezíti-e az önálló tartózkodási engedély török munkavállalók általi megszerzését, valamint hogy F. Toprak és I. Oguz esetében teljesülnek-e az 1982. évi körlevélben előírt feltételek. Abban az esetben, ha az ilyen engedély megszerzése nehezebb a 2000. évi körlevél alapján, úgy ez az 1/80 határozat 13. cikke szerinti „új korlátozást” képez, még akkor is, ha ez a körlevél csupán az 1980. december 1-jén a holland jogszabályokban meglévő rendelkezéseket vezette be újból.

- 62 A fenti megfontolásokra figyelemmel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy az alapügyben szereplőkhöz hasonló, a tartózkodási engedély török munkavállalók általi megszerzésével kapcsolatos nemzeti rendelkezéssel összefüggő körülmények között az 1/80 határozat 13. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az e cikk értelmében vett „új korlátozást” képez az 1980. december 1-jét követően hatályba lépett olyan rendelkezéshez képest bevezetett szigorítás, amely rendelkezés az 1980. december 1-jén hatályos rendelkezés enyhítését írta elő, még akkor is, ha az 1980. december 1-jén hatályos rendelkezésből eredő feltételekhez képest ez a szigorítás nem nehezíti az említett engedély megszerzésére vonatkozó feltételeket, amit a nemzeti bíróságnak kell megvizsgálnia.

A költségekről

- 63 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

Az alapügyben szereplőkhöz hasonló, a tartózkodási engedély török munkavállalók általi megszerzésével kapcsolatos nemzeti rendelkezéssel összefüggő körülmények között az Európai Gazdasági Közösség és Törökország közötti társulást létrehozó megállapodás által létesített Társulási Tanács által elfogadott, a társulás fejlesztéséről szóló, 1980. szeptember 19-i 1/80 határozat 13. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az e cikk értelmében vett „új korlátozást” képez az 1980. december 1-jét követően hatályba lépett olyan rendelkezéshez képest bevezetett szigorítás, amely rendelkezés az 1980. december 1-jén hatályos rendelkezés enyhítését írta elő, még akkor is, ha az 1980. december 1-jén hatályos rendelkezésből eredő feltételekhez képest ez a szigorítás nem nehezíti az említett engedély megszerzésére vonatkozó feltételeket, amit a nemzeti bíróságnak kell megvizsgálnia.

Aláírások